

Open Banking ja pankkien kilpailukyky

Strategiset lähestymistavat PSD2:n ja teknologisen murroksen aikakaudella

Tuomas Reinikka

Opinnäytetyö, AMK

Toukokuu 2025

Tradenomi (AMK), Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Reinikka, Tuomas

Open Banking ja pankkien kilpailukyky. Strategiset lähestymistavat PSD2:n ja teknologisen murroksen aikakaudella.

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Toukokuu 2025, 34 sivua

Liiketalouden tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Avoin pankkitoiminta (Open Banking) yleistyi Euroopassa erityisesti PSD2-direktiivin myötä, kun pankkeja veloitettiin avaamaan ohjelmointirajapintansa kolmansille osapuolille. Kehityssuunta avasi markkinat uusille digitaalisille toimijoille ja muutti pankkien asiakasdatan hallintaa sekä palvelujen kilpailuasetelmaa. Pankkialalle syntyi tarve tarkastella kilpailukyvyn rakentumista uudessa avoimuuteen perustuvassa toimintaympäristössä.

Tavoitteena oli selvittää, miten perinteiset pankit asemoituivat muuttuneessa pankkiekosysteemissä ja millaisia strategisia ratkaisuja ne hyödynsivät kilpailukykyä säilyttämiseksi. Tarkastelu toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, jonka aineisto analysoitiin laadullisen sisällönanalyysin menetelmin. Lähteinä käytettiin tieteellisiä julkaisuja, sääntelydokumentteja, asiantuntijaraportteja sekä pankkien omia rajapinta-portaalien kuvauksia.

Analyysissa havaittiin, että pankkien lähestymistavoissa korostuivat kolme päästrategiaa: sisäinen kehittäminen, yhteistyöalustojen rakentaminen sekä asiakasrajapinnan hallinta. Suuret pankit kykenivät hyödyntämään resurssejaan ekosysteemien ja innovaatioalustojen rakentamiseen, kun taas pienemmät toimijat keskittyivät rajattuun asiakasfokukseen tai joutuivat ulkoistamaan osan toiminnoista. Taulukkomuotoisessa vertailussa konkretisoitui, kuinka strategiset valinnat liittyivät pankkien rooliin avoimen datan ympäristössä.

Johtopäätöksissä painottui havainto, että kilpailukyky ei enää rakentunut konttoriverkoston tai perinteiseen tuoteportfolioon, vaan kykyyn integroitua laajempaan finanssiteknologiseen ekosysteemiin. Kilpailuetua pyrittiin saavuttamaan yhteistyökyvyn, tietoturvan ja asiakaskeskeisten digitaalisten ratkaisujen kautta. Avoimuuden mahdollisuudet toteutuivat erityisesti niissä pankeissa, jotka yhdistivät teknologisen osaamisen strategiseen ketteryuteen.

Avainsanat (asiasanat)

Pankkitoiminta, Kilpailukyky, Avoin pankkitoiminta, Rahoituspalvelut, API-rajapinnat, Fintech

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

-

Reinikka, Tuomas

Open Banking and Bank Competitiveness. Strategic Approaches of Traditional Banks in a Changing Financial Ecosystem.

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, May 2025, 34 pages

Degree Programme in Business Administration. Bachelor's thesis.

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

Open Banking gained momentum in Europe particularly through the PSD2 directive, which obligated banks to open their application programming interfaces (APIs) to third-party providers. This regulatory shift created opportunities for new digital entrants and changed the dynamics of customer data management and competition in the financial services sector. As a result, the banking industry faced the need to reassess how competitive advantage is built in an open and data-driven environment.

The aim was to examine how traditional banks positioned themselves within the changing banking ecosystem and what strategic approaches they employed to maintain competitiveness. The study was conducted as a descriptive literature review and the material was analysed using qualitative content analysis. The sources included academic publications, regulatory documents, expert reports, and API documentation provided by banks.

The analysis revealed three main strategic approaches: internal development, the construction of collaborative platforms, and customer interface management. Large banks leveraged their resources to build innovation platforms and ecosystem partnerships, whereas smaller institutions focused on niche customer segments or outsourced parts of their operations. The comparative table visualised how strategic priorities were linked to each bank's role in the open data environment.

The findings emphasized that competitiveness was no longer based on physical branch networks or traditional product portfolios, but on the ability to integrate into a broader fintech ecosystem. Competitive advantage was sought through collaboration, information security, and customer-centric digital solutions. The opportunities of openness were best realised by banks that combined technological capability with strategic agility.

Keywords/tags (subjects)

Banking, Competitive advantage, Open Banking, Financial services, API interfaces, Fintech

Miscellaneous (Confidential information)

-

Sisältö

1	Johdanto	6
1.1	Tutkimusongelma ja tavoitteet	7
1.2	Työn rakenne.....	8
2	Open Banking ja kilpailustrategiat.....	9
2.1	Open Bankingin määritelmä ja tausta.....	9
2.2	PSD2-direktiivi ja sääntelykehys.....	11
2.2.1	PSD2:n pääperiaatteet.....	11
2.2.2	Suomalainen konteksti PSD2-direktiivissä.....	12
2.3	API-rajapinnat ja teknologian rooli Open Bankingissa.....	13
2.3.1	API-konseptin merkitys.....	13
2.3.2	Teknologiset haasteet ja tietoturva.....	13
2.3.3	Innovaatioekosysteemit API-rajapintojen ympärillä.....	14
2.4	Fintech-yritykset ja kilpailudynamiikka.....	14
2.4.1	Fintech määritelmä ja synty.....	14
2.4.2	Fintechin vahvuudet ja heikkoudet.....	15
2.4.3	Suomalainen fintech-kenttä.....	16
2.5	TPP ja liiketoimintamallit.....	16
2.5.1	Kolmannen osapuolentarjoajat (TPP).....	16
2.5.2	Ansaintamallit ja ekosysteemit.....	17
2.5.3	TPP ja suomalaiset pankit.....	18
2.6	Kilpailustrategiat.....	18
2.6.1	Porterin kilpailustrategiat.....	19
2.6.2	Porterin viisi kilpailuvoimaa.....	19
2.6.3	Ekosysteemistrategiat ja alustatalous.....	20
2.6.4	Resurssipohjainen näkemys ja dynaamiset kyvykkyydet.....	20
3	Menetelmäkuvaus	21
3.1	Kirjallisuuskatsauksen menetelmälliset valinnat.....	21
3.2	Aineiston keruu: tiedonhakuprosessi ja lähdekriittisyys.....	22
3.3	Sisällönanalyysi aineiston käsittelyssä.....	23
3.4	Luotettavuus ja eettiset näkökulmat.....	24
3.5	Tekoälyn hyödyntäminen opinnäytetyössä.....	24
4	Tulokset ja analyysi.....	25
4.1	Kilpailukyvyyn muodostuminen: Haasteet perinteisille pankeille.....	25
4.2	Mahdollisuudet ja lisäarvon luominen avoimessa ympäristössä.....	27

4.3	Strategiset reaktiot ja kilpailuedun rakentaminen	28
4.4	Kilpailukyvy ydin: Teknologian ja sääntelyn synergia	31
5	Johtopäätökset	31
6	Pohdinta	33
6.1	Luotettavuus ja eettisyys	34
6.2	Jatkotutkimukset.....	34
	Lähteet	36

Kuviot

Kuvio 1	Open Banking perusrakenne: asiakas, pankki, kolmas osapuoli.	10
---------	---	----

Taulukot

Taulukko 1	Pankkien Open Banking -strategioiden vertailu.....	30
------------	--	----

1 Johdanto

Finanssialan digitalisaatio on edennyt nopeasti viimeisten vuosien aikana, ja erityisesti Open Banking on noussut keskeiseen asemaan pankkisektorin murroksessa. Open Banking -mallin perusajatuksena on, että pankit jakavat asiakkaidensa luvalla näiden pankkitiedot kolmansille osapuolille turvallisten rajapintojen kautta (Zachariadis & Ozcan, 2017; De Pascalis & Brener, 2023). Tämän seurauksena pankkialalla on tapahtunut merkittävää avautumista ja uusien palveluntarjoajien, kuten fintech-yritysten, on ollut entistä helpompi kilpailla perinteisten toimijoiden kanssa. Tilanne merkitsee suurta muutosta aiemmasta käytännöstä, jossa pankit hallitsivat asiakastietoa yksinoikeudella ja tuottivat pääosan rahoituspalveluista omien kanaviensa kautta.

Yksi keskeisimmistä Open Banking -järjestelmää edistävästä säädöksistä on Euroopan unionin PSD2-direktiivi (Payment Services Directive 2), joka hyväksyttiin vuonna 2015 ja astui vaiheittain voimaan vuoden 2018 alusta (Euroopan komissio, 2015). PSD2 velvoittaa pankkeja avaamaan rajapintansa kolmansille osapuolille, jolloin asiakkaat voivat halutessaan valtuuttaa esimerkiksi fintech-yritykset käyttämään tilitietojaan ja maksupalveluitaan (Euroopan Komissio, 2019). Näin uudet toimijat voivat tarjota kilpailukykyisiä, innovatiivisia rahoitusratkaisuja ilman laajaa pankki-infrastruktuuria. Sääntelyn tavoitteena on lisätä finanssialan kilpailua ja kuluttajan valinnanvapautta, mutta samalla se herättää kysymyksiä tietoturvasta, asiakasdatan hallinnasta ja perinteisten pankkien ansaintamalleista.

Teknologinen kehitys on ollut keskeinen Open Bankingin mahdollistaja. Turvalliset ja standardoidut API-rajapinnat (Application Programming Interface) ovat avainasemassa, sillä ne mahdollistavat tiedon vaihdon perinteisten pankkien ja kolmansien osapuolten välillä reaaliaikaisesti (Babina., ym 2025). Useat fintech-yritykset, kuten Revolut ja N26, ovat hyödyntäneet Open Bankingin mukanaan tuomaa avoimuutta ja kehittyneitä teknologioita tarjotakseen asiakaslähtöisiä mobiilisolukuvia, automatisoituja maksupalveluita ja reaaliaikaisia rahoitustyökaluja (McKinsey & Company, 2021). Kuluttajien kannalta pankkipalveluiden käyttö on monipuolistunut ja helpottunut, mikä on lisännyt odotuksia personoiduista, digitaalisista ratkaisuista myös perinteisissä pankeissa.

Kilpailulliset vaikutukset ovat olleet huomattavia: pankit kohtaavat nyt entistä enemmän hintapainetta ja ovat joutuneet kehittämään omia ekosysteemejään ja yhteistyömalleja. Osa pankeista on valinnut strategian, jossa ne avaavat omat alustansa fintech-yrityksille, kun taas toiset kehittävät

vastaavia digitaalisia palveluita talon sisällä (Omarini 2023). Tämä kehitys pakottaa pankkisektorin toimijat arvioimaan liiketoimintamallejaan uudelleen sekä investoimaan teknologiaan, tietoturvaan ja asiakaskokemuksen kehittämiseen. Samalla asiakkaiden rooli korostuu, sillä avoimien rajapintojen myötä kuluttajat voivat entistä helpommin kilpailuttaa pankkipalveluja tai jakaa luottotietojaan useille tarjoajille saadakseen parempia ehtoja.

Open Bankingin vaikutukset eivät rajoitu ainoastaan Eurooppaan. Vaikka PSD2 on EU-alueen lainsäädännöllinen perusta, myös Yhdistyneessä kuningaskunnassa on kehitetty oma Open Banking -standardi, ja monissa muissakin maissa edetään kohti vastaavaa sääntelyä (OECD, 2023). Globaali trendi on, että finanssialan kilpailu kiihtyy, innovaatioisykli nopeutuu ja kuluttajat vaativat aiempaa joustavampia sekä kattavampia rahoituspalveluita. Tässä kehityksessä perinteisillä pankeilla on valittavanaan monia strategisia polkuja, joilla ne voivat pyrkiä säilyttämään kilpailukyynsä.

Aihe on ajankohtainen, sillä Open Banking -sääntely ja teknologinen murros muuttaa parhaillaan liiketoimintamalleja ja kilpailudynamiikkaa. Työ liittyy läheisesti myös alan kehittämiseen, koska se tarkastelee pankkisektorin kykyä sopeutua avoimeen dataympäristöön, uusien toimijoiden kilpailuun ja asiakaslähtöisiin ratkaisuihin. Open Banking edistää kestävästä kehityksestä taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden osalta. Open Banking voi edistää reilua kilpailua, läpinäkyvyyttä ja asiakkaan mahdollisuuksia hallita omaa dataansa. Taloudellisesti avoimuus voi johtaa kustannustehokkaampiin ja digitaalisesti saavutettaviin palveluihin, jotka hyödyttävät kuluttajia ja pk-yrityksiä. Teknologian hyödyntäminen vähentää manuaalivaihtelua ja edistää resurssiviisautta, mikä kytkeytyy epäsuorasti myös ympäristönäkökulmaan. Ekosysteemimalli, jossa useat toimijat jakavat arvoa, tukee myös yhdenvertaisempaa palvelukehitystä.

1.1 Tutkimusongelma ja tavoitteet

Open Banking on muokannut pankkialan toimintaympäristöä merkittävästi sääntelyn, teknologian ja kilpailuasetelmien kautta. Erityisesti PSD2-direktiivi on avannut pankkiasiakkaiden tietoja kolmansille osapuolille (TPP – Third Party Providers), ja samalla API-rajapintojen käyttöönotto ja fintech-toimijoiden nousu ovat tuoneet uusia vaatimuksia ja mahdollisuuksia perinteisille pankeille. Nämä muutokset ovat pakottaneet pankit tarkastelemaan uudelleen liiketoimintamallejaan, kumppanuusstrategioitaan ja rooliaan asiakasrajapinnan hallinnassa. Tämän tutkimuksen tavoit-

teena on tarkastella, millaisia strategisia valintoja ja toimintamalleja perinteiset pankit ovat kehittäneet Open Banking – ympäristössä. Työssä pyritään muodostamaan kirjallisuuteen ja asiantuntijalähteisiin perustuva kokonaiskuva pankkien vastauksista avoimen pankkitoiminnan edellyttämiin muutoksiin. Erityistä huomiota kiinnitetään sääntelyn ja teknologian yhteisvaikutukseen, yhteistyön ja ekosysteemien rakentamiseen sekä kilpailukyvyn uudelleenmäärittelyyn muuttuvassa markkinassa.

Tutkimus kytkeytyy pankkialan ajankohtaiseen kehitykseen ja tarkastelee ilmiötä kestävästä taloudellisesta uudistumisesta näkökulmasta. Se tuottaa jäseneltyä tietoa pankkien strategisista lähestymistavoista Open Bankingin aikakaudella ja auttaa ymmärtämään, millaisin keinoin pankit pyrkivät sisällyttämään asemansa digitalisoituvassa palveluympäristössä.

Tutkimuskysymykset mihin tutkimuksella pyritään vastaamaan ovat seuraavat:

1. Mitä Open Banking tarkoittaa pankkialan toimintaympäristön kannalta?
2. Millaisia strategisia vaihtoehtoja pankeilla on vastata avoimuuden tuomiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin?
3. Miten kilpailukyky rakentuu Open Banking -kontekstissa?

1.2 Työn rakenne

Opinnäytetyö jakaantuu kuuteen pääluukuun. Ensimmäisessä luvussa esitellään tutkimuksen tausta, tavoitteet, tutkimusongelma ja työn rakenne. Toisessa luvussa syvennyttään Open Bankingin käsitteeseen, PSD2-direktiivin taustaan ja vaikutuksiin, API-rajapintojen rooliin sekä fintech-yritysten merkitykseen ja pankkisektorin kilpailudynamiikkaan. Lisäksi tarkastellaan TPP-toimijoiden liiketoimintamalleja ja pankkien kilpailustrategioita muuttuneessa toimintaympäristössä.

Kolmannessa luvussa kuvataan työn menetelmällinen toteutus. Luvussa esitellään kirjallisuuskatsauksen menetelmälliset valinnat, aineiston keruu, lähdekritiikin periaatteet, sisällönanalyysin toteutus sekä työn luotettavuuden ja eettisen näkökulmien tarkastelu. Lisäksi kuvataan tekoälyn hyödyntäminen opinnäytetyön laadinnassa.

Neljäs luku keskittyy tutkimuksen tuloksiin ja analyysiin. Siinä tarkastellaan Open Bankingin aiheuttamia haasteita ja mahdollisuuksia perinteisille pankeille, sekä analysoidaan pankkien strategisia reaktioita ja kilpailuedun rakentamista avoimessa toimintaympäristössä.

Viidennessä luvussa esitetään työn johtopäätökset. Luvussa kootaan yhteen tärkeimmät tutkimustulokset, analysoidaan Open Bankingin vaikutuksia perinteisten pankkien kilpailukykyyn ja pohditaan ilmiön pitkäaikaisia vaikutuksia pankkitoimialaan.

Kuudennessa luvussa syvennytään pohdintaan ja esitetään jatkotutkimusehdotuksia liittyen PSD2- ja tulevan PSD3-direktiivin vaikutuksiin kuluttajansuojaan ja pankkien vastuisiin.

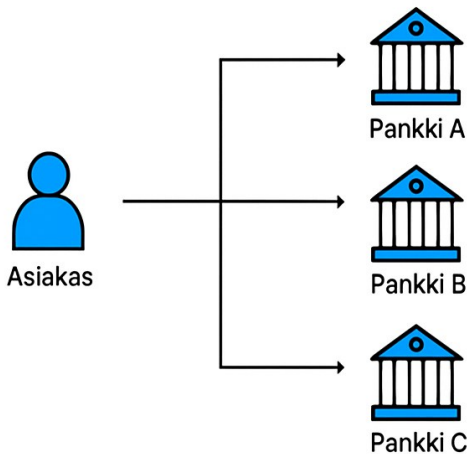
2 Open Banking ja kilpailustrategiat

2.1 Open Bankingin määritelmä ja tausta

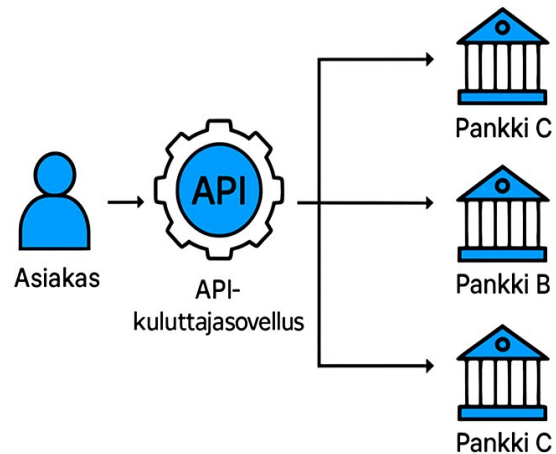
Open Banking on rahoitusalan ilmiö, jossa pankit avaavat asiakkaidensa luvalla pankkitili- ja maksutietoja kolmansille osapuolille (Zachariadis & Ozcan, 2017). Tarkoituksena on tarjota kuluttajalle vapaus valita erilaisia digitaalisia rahoituspalveluita, kuten mobiilimaksuja, säästö- ja sijoitussovelluksia tai lainojen vertailupalveluita, jotka kaikki voivat hyödyntää samaa asiakasdataa. Tämä murtaa perinteisen mallin, jossa pankki oli ainoa taho, jolla oli pääsy asiakkaan maksutiliin ja varallisuusdataan.

Mitä on Open Banking?

Ennen avointa pankkitoimintaa

Avointen rajapintojen jälkeen

DECENTRO

Kuvio 1 Open Banking perusrakenne: asiakas, pankki, kolmas osapuoli (Fintech Filter 2023, muokattu).

Ensimmäinen merkittävä lainsäädännöllinen ponnistus Open Bankingin suuntaan on Euroopassa ollut PSD2-direktiivi, joka määrää pankit avaamaan ohjelmointirajapintansa (API) kolmansille osapuolille. Open Banking on kuitenkin globaali ilmiö, esimerkiksi Isossa Britanniassa Competition and Markets Authority (CMA) on asettanut omat sääöksensä ja Australiassa on käynnistetty Consumer Data Right -hanke, jotka molemmat pyrkivät kohti avoimia rajapintoja rahoitus- ja muillakin toimialoilla (OECD, 2023). Yhteinen nimittäjä on se, että kuluttaja nähdään datansa omistajana, ja toimialan tavoitteena on luoda kilpailua ja innovaatioita aiemmin suljettuun pankkisektoriin (McKinsey & Company, 2021).

Open Banking on myös kulttuurinen ja strateginen murros, ei pelkästään tekninen uudistus. Historiallisesti rahoitusala on ollut vahvasti säännelty ja keskittynyt, mikä on vaikeuttanut uusien toimijoiden pääsyä markkinoille. Kuluttajat ovat usein olleet sidottuja yhteen pankkiin, koska siirtymisen ja palveluiden vertailu on koettu vaivalloiseksi. Nyt avoimien rajapintojen ansiosta kuluttaja

voi kilpailuttaa palveluita huomattavasti helpommin ja jopa automatisoida pankkisuhteensa vertailun kolmannen osapuolen sovelluksella. (Zachariadis & Ozcan, 2017; European Economy, 2022.)

Historiallisesti pankit ovat toimineet suljetuissa järjestelmissä, joissa asiakasdata on ollut ensisijaisesti pankin omaisuutta. Kun pankki on hallinnoinut maksutiliä ja kaikkia siihen liittyviä tietoja, kilpailijan on ollut vaikea tarjota rinnakkaispalveluja. Digitalisaation ja verkkopankkien yleistyessä tämä asetelma on alkanut muuttua, mutta merkittävän sysäyksen avautumiselle antoi juuri PSD2-direktiivi (Euroopan Komissio, 2019).

Open Banking merkitsee paradigman muutosta. Asiakas tietoineen ei ole vain pankin omaisuutta vaan asiakkaan itsensä hallinnoimaa dataa, jonka hän voi halutessaan jakaa muille palveluntarjoajille (Zachariadis & Ozcan, 2017). Tämä avaa mahdollisuuden kehittää muun muassa:

- Mobiilimaksuja ja monipankkisovelluksia, joissa asiakas näkee useiden pankkien tilit yhdestä käyttöliittymästä.
- Automaattisia budjetointi- ja sijoitustyökaluja, jotka analysoivat reaaliaikaisia transaktioita eri lähteistä.
- Personoituja lainatuotteita, joissa luotonantaja hyödyntää kattavasti asiakkaan tilihistoriaa eri pankeista, mikä voi laskea luottoriskiä ja vaikuttaa lainakorkoon.

Tämä kehitys voi lisätä merkittävästi kuluttajan valinnanvapautta ja parantaa palveluiden laatua (McKinsey & Company, 2021). Toisaalta se nostaa esiin kysymyksiä tietoturvasta, asiakastietojen hallinnasta ja pankkitoimintaan liittyvästä vastuunjaosta, kun yhä useampi toimija käsittelee yksityiskohtaista maksudataa (Berlin Group, 2025).

2.2 PSD2-direktiivi ja sääntelykehys

2.2.1 PSD2:n pääperiaatteet

PSD2 (Payment Services Directive 2) on Euroopan unionin maksupalveludirektiivi, jonka tavoitteena on lisätä kilpailua, parantaa kuluttajansuojaa ja vauhdittaa innovaatioita rahoituspalveluissa

(Euroopan Komissio, 2015). Direktiivi velvoittaa pankkeja tarjoamaan ohjelmointirajapinnat kolmansille osapuolille, kuten fintech-yrityksille ja muille maksupalveluntarjoajille, edellyttäen, että asiakas on antanut siihen luvan. Tämä murtaa perinteisen pankin yksinoikeuden asiakastietoon ja maksujärjestelmiin.

PSD2:n keskeinen uudistus on ajatus siitä, että asiakkaan maksutilitiedot kuuluvat asiakkaalle (European Economy, 2022). Pankki ei saa estää luvallista pääsyä dataan, vaan sen on järjestettävä rajapinta, josta kolmas osapuoli (TPP) voi hakea tilitietoja ja aloittaa maksutoimeksiantoja. Lisäksi PSD2 korostaa turvallisuutta vahvan tunnistautumisen (Strong Customer Authentication, SCA) kautta. Näin halutaan varmistaa, ettei avoin data altista kuluttajaa identiteettivarkauksille tai maksurikoksille, vaan luo turvallisen pohjan kilpailulle. (Euroopan Komissio, 2019.)

Direktiivillä on ollut huomattava vaikutus koko Euroopan pankkijärjestelmään. Monet pankit ovat joutuneet investoimaan merkittävästi API-infrastruktuuriin, uudistamaan tietoturvakäytäntöjään ja varmistamaan, että niiden järjestelmät kykenevät palvelemaan kolmansien osapuolten sovelluksia (McKinsey & Company, 2021). PSD2:sta onkin tullut malli vastaavanlaiseen sääntelyyn myös muilla markkina-alueilla, muun muassa Australiassa ja Aasiassa (OECD, 2023).

2.2.2 Suomalainen konteksti PSD2-direktiivissä

Suomalaisessa kontekstissa Finanssivalvonta ohjaa PSD2:n toimeenpanoa. Kotimaiset pankit, kuten OP Ryhmä, Nordea ja S-Pankki, ovat avanneet rajapintojaan ja julkaisseet kehittäjäportaaleja, jotta TPP-toimijat pääsevät käsiksi tietoon standardoidusti (Finanssivalvonta, 2024). Esimerkiksi OP Developer ja Nordea Developer -portaalit ovat esimerkkejä pankkien käytännön toimista, joilla ne vastaavat PSD2-vaatimukseen (OP Ryhmä, n.d.; Nordea, n.d.).

Suomessa pankkisuhteet ovat perinteisesti olleet pitkäkestoisia, ja asiakkaat ovat keskittäneet varojaan samoihin pankkeihin. PSD2 on kuitenkin lisännyt kilpailua esimerkiksi maksupalveluissa, kun kuluttaja voi helposti hyödyntää toisen toimijan tarjoamaa mobiilisovellusta vaikkapa laskujen maksussa tai budjetoinnissa (Finanssialan keskusliitto, 2022). Esimerkiksi MobilePay, Pivo ja Siirto-sovellukset hyödyntävät PSD2:n mukaisia avoimia rajapintoja, joilla siirretään rahaa helposti eri pankkien välillä.

Lisäksi suomalaiset pankit, kuten OP ja Nordea, pyrkivät luomaan omia alustamallejaan, joissa kolmannet osapuolet voivat kehittää lisäpalveluja (OP Ryhmä, n.d). Näin syntyy verkosto, jossa pankin ei tarvitse itse tuottaa kaikkia innovaatioita, vaan se voi hyötyä ulkopuolisten kehittäjien, fintech-startupien ja muiden TPP-toimijoiden ketterästä tuotekehityksestä. Asiakkaat saavat puolestaan laajemman valikoiman palveluita keskitetysti yhden pankin alustalla.

2.3 API-rajapinnat ja teknologian rooli Open Bankingissa

2.3.1 API-konseptin merkitys

API-ohjelmointirajapinnat ovat Open Bankingin tekninen selkäranka. Niiden avulla pankin sisäiset järjestelmät voivat tarjota ulospäin tarkasti määriteltyjä toimintoja: esimerkiksi tilitietojen haku, maksutoimeksiannon käynnistäminen tai tapahtumalistauksen saaminen (Babina ym., 2025). Asiakas antaa kolmannelle osapuolelle suostumuksen, ja API-rajapinta varmistaa, että dataa luovutetaan vain rajatusti ja turvallisesti.

API-ajattelun taustalla on ohjelmistokehityksen paradigman muutos, jossa suljetuista järjestelmistä siirrytään kohti mikropalveluja ja modulaarisia arkkitehtuureja (Berlin Group, 2025). Pankeilla on perinteisesti ollut vanhoja järjestelmiä (legacy systems), joiden päivittäminen rajapintayhteensopiviksi on ollut suurprojekti. Samalla nämä uudistukset mahdollistavat dynaamisemman IT-rakenteen, jossa yksittäiset palvelut (kuten maksun välitys) voidaan toteuttaa erillisinä mikropalveluina ja tarjota kolmansille osapuolille avoimen rajapinnan kautta.

2.3.2 Teknologiset haasteet ja tietoturva

Legacy-järjestelmien päivittäminen on yksi suurimmista ongelmista pankeille, jotka pyrkivät toteuttamaan PSD2-vaatimukset (McKinsey & Company, 2021). Koska vanhat järjestelmät eivät ole välttämättä suunniteltu avointa rajapintaa varten, pankkien on otettava käyttöön erillisiä sovelluskerroksia, tietoturvamekanismeja ja skaalautuvuustoimenpiteitä. Lisäksi API-kehityksessä on otettava huomioon liikenteen salaus, vahva tunnistautuminen (SCA) ja data-analytiikka, jotta ulkopuolinen palvelu voi toimia luotettavasti.

Tietoturva- ja tietosuojakysymykset ovatkin keskiössä, kun avointa dataa jaetaan useiden toimijoiden kesken (European Economy, 2022). Mahdolliset riskit liittyvät muun muassa asiakastietojen

luvattomaan käyttöön, maksupetoksiin ja identiteettivarkauksiin. Siksi pankkien on säännöllisesti tehtävä tietoturva-auditointeja, testattava API-rajapintoja tunkeutumiskokein ja varmistettava, että kolmannet osapuolet täyttävät samat turvastandardit. Vain näin voidaan rakentaa asiakkaiden luottamus siihen, että avoin pankkitoiminta on yhtä turvallista kuin perinteiset, suljetut järjestelmät (Berlin Group, 2025).

2.3.3 Innovaatioekosysteemit API-rajapintojen ympärillä

API-rajapinnat eivät ainoastaan mahdollista kolmansien osapuolten pääsyä pankkidataan, vaan ne voivat synnyttää laajoja innovaatioekosysteemejä, joissa pankki rohkaisee ulkopuolisia kehittäjiä luomaan uusia sovelluksia ja palveluita (Parker ym., 2016). Esimerkiksi pankki voi järjestää hackathoneja tai kehittäjäkilpailuja, joissa ohjelmistokehittäjät keksivät uusia tapoja hyödyntää avoimia rajapintoja säästämisen, maksuliikenteen tai sijoittamisen tueksi.

Tämä ekosysteemiajattelu voi tuottaa laajan palveluvalikoiman, jota pankki ei itse ehtisi tai pystyisi kehittämään. Samalla se syventää asiakkaiden sitoutumista, kun he voivat valita useista erilaisista lisäpalveluista saman pankin alustalla. API-rajapinnat siis ovat avainasemassa, jos pankki aikoo omaksua alustatalouden periaatteet ja kilpailla ekosysteemistrategioiden kautta. (Berlin Group, 2025; McKinsey & Company, 2021.)

2.4 Fintech-yritykset ja kilpailudynamiikka

2.4.1 Fintech määritelmä ja synty

Fintech (Financial Technology) kattaa laajan joukon yrityksiä, joiden yhteinen piirre on teknologian hyödyntäminen rahoituspalveluiden tuotantoon tai myyntiin. Niiden palveluita ovat mm. mobiili-pankkisovellukset, vertaislaina, maksut, kuluttajaluotot, sijoitusneuvonta ja monipankkiratkaisut (Omarini 2023). Fintechien nousua on verrattu ”digitaaliseen disruptioon”, jossa kevytrakenteiset innovaattorit haastavat perinteiset toimialajätit, usein tarjoamalla paremman asiakaskokemuksen tai edullisemmän hintarakenteen.

Fintech-yritysten syntyä ja kasvua ovat edistäneet useat tekijät:

- Teknologian kehittyminen: Pilvipalvelut, tekoäly, lohkoketjut ja data-analytiikka mahdollistavat ketterän tuotekehityksen pienellä kustannuksella.

- Kuluttajien vaatimukset: Asiakkaat odottavat reaaliaikaisia ja helppokäyttöisiä palveluita verkossa ja mobiilisti.
- Avoin sääntely kuten (PSD2), joka on madaltanut markkinoille tulokynnystä ja pakottanut pankkeja avaamaan dataa (Euroopan Komissio, 2019).

Yhdysvalloissa ja Kiinassa fintech-toiminta on jo pitkälle edennyt (esim. PayPal, Alipay, WeChat Pay), mutta myös Euroopassa – etenkin Lontoossa, Berliinissä ja Tukholmassa on kasvava fintech-ekosysteemi (OECD, 2023). Suomessa fintech-kenttä on pienempi, mutta joukosta löytyy muutamia lupaavia startupeja, joilla on paikallista tai jopa kansainvälistä menestystä. Esimerkiksi helsinkiläinen Enfuze on noussut merkittäväksi toimijaksi pilvipohjaisessa maksujen käsittelyssä ja on laajentanut toimintaansa useisiin Euroopan maihin (Enfuze, 2024).

2.4.2 Fintechin vahvuudet ja heikkoudet

Fintech-yritykset ovat yleensä ketteriä ja kykenevät reagoimaan nopeasti teknologian ja markkinoiden muutoksiin. Ne voivat erikoistua tiettyihin palveluihin, joissa ne pyrkivät huipputehokkuuteen (esim. valuuttamaksut, vertaislaina, kulutusluotot). Usein fintechien kehitys- ja operointikustannukset ovat pienemmät kuin perinteisen pankin monimutkaiset ja säännellyt prosessit (McKinsey & Company, 2021).

Toisaalta fintechit voivat kärsiä:

- Luottamuspulasta: Asiakkaat saattavat yhä arvostaa perinteisten pankkien vakautta ja pitkää historiaa.
- Sääntelyn monimutkaisuudesta: PSD2 ja muut rahoitusalan säädökset asettavat myös fintech-yrityksille vaatimuksia, joita pienen organisaation voi olla raskasta täyttää (European Economy, 2022).
- Rahoitus- ja resursointirajoitteista: Kasvuvaiheessa toimiville startup-tyyppisille yrityksille jatkuva innovointi voi olla vaikeaa, jos riskirahoitus ei ole riittävä.

Fintechien ja perinteisten pankkien suhde vaihtelee kilpailusta kumppanuuteen. Monet pankit ovat perustaneet omia sisäisiä innovaatioyksiköitä tai tehneet yhteistyösopimuksia fintechien kanssa, jotta ne voivat yhdessä kehittää uusia palveluja asiakkaille (Omarini 2023). Malliesimerkinä on tilitietojen aggregointi, jossa asiakas näkee kaikkien pankkiensa saldot ja maksut yhdessä sovelluksessa – usein fintechin tekemänä, mutta pankin sallimana. (McKinsey & Company, 2021.)

2.4.3 Suomalainen fintech-kenttä

Suomessa fintech-toimijoita on kasvanut erityisesti maksupalveluiden, kuluttajaluottojen ja vertaislaina-alustojen ympärille (Suomen Fintech-yhdistys, 2022). Esimerkiksi Holvi tarjoaa pk-yrityksille suunnattua taloushallintoa ja Mash erilaisia maksuaika- ja kuluttajaluottoratkaisuja. Nämä yritykset kilpailevat perinteisen pankin palveluiden kanssa hintarakenteilla, joustavuudella tai käyttöliittymän helppoudella.

Suomalaisten pankkien reaktio on ollut vaihteleva: osa on halunnut säilyttää tiukan kontrollin asiakasrajapinnasta, kun taas toiset ovat perustaneet kehittäjäportaaleja ja järjestäneet hackathoneja, joissa fintech-innovaattorit voivat kehittää uusia palveluja pankin dataa hyödyntäen (OP Ryhmä, n.d.; Nordea, n.d.). Tämä on luonut markkinaan uuden kilpailun dynamiikan: yhteistyö ja kilpailu (coopetition) kietoutuvat yhteen, kun pankki voi kilpailla joillain palvelusegmenteillä ja toisaalla toimia kumppanina.

2.5 TPP ja liiketoimintamallit

2.5.1 Kolmannen osapuolentarjoajat (TPP)

Kolmannen osapuolen palveluntarjoajat (TPP) ovat keskeinen osa Open Banking -ekosysteemiä ja erityisesti PSD2-direktiivin toimeenpanoa. Näillä toimijoilla on asiakkaan suostumuksella oikeus päästä käsiksi tämän pankkitietoihin ja maksutileihin, mikä mahdollistaa uusien maksamiseen ja taloudenhallintaan liittyvien digitaalisten palveluiden kehittämisen pankkien rajapintojen kautta. TPP:t voivat toimia asiakasdatan hyödyntäjinä ja maksutoimeksiantojen toteuttajina. Tämä on muuttanut merkittävästi pankkien roolia datan yksinhallitsijoina ja luonut uutta kilpailudynamiikkaa finanssialalle (Omarini, 2023; OECD, 2023; Zachariadis & Ozcan, 2017).

TPP voi olla fintech-yritys, suurempi teknologiatoimija tai vaikka toinen perinteinen pankki, joka laajentaa palvelujaan kilpailijan rajapintaan. Yhä useammin TPP pyrkii luomaan monipankkisovelluksia, joissa kuluttaja näkee yhdestä näkymästä kaikkien pankkiensa saldot, säästö-, sijoitus- ja lainatilanteen (Omarini 2023). Näin palveluntarjoaja voi erikoistua taloudelliseen neuvontaan ilman, että joutuu kehittämään täyttä pankki-infraa.

Kolmannen osapuolen toimijat jaetaan pääasiassa kahteen tyyppiin: tilitietopalveluntarjoajiin (AISP) ja maksupalveluntarjoajiin (PISP). Näillä toimijoilla on rajatut, mutta sääntelyn mukaiset oikeudet käyttää asiakkaan tietoja tai tilivaroja uudenlaisten palveluiden tarjoamiseen.

Account Information Service Providers (AISP) ovat palveluntarjoajia, joilla on lupa tarkastella asiakkaan tilitietoja useista eri pankeista. Tämä mahdollistaa esimerkiksi monipankkisovellusten, budjetoituvien työkalujen tai keskitettyjen taloushallintaratkaisujen kehittämisen. Kansainvälisiä esimerkkejä ovat Mint, joka yhdistää käyttäjän tilejä yhteen näkymään, ja eurooppalainen Tink, joka tarjoaa tilitietopalvelualustoja myös muille yrityksille. Ruotsalainen Minna Technologies puolestaan kehittää tilinhallintasovelluksia, jotka perustuvat AISP-oikeuksiin.

Payment Initiation Service Providers (PISP) taas voivat käynnistää maksutoimeksiantoja suoraan asiakkaan pankkitililtä ilman perinteistä verkkopankin käyttöliittymää tai maksukorttia. PISP-toimijat mahdollistavat sujuvamman maksukokemuksen esimerkiksi verkkokaupassa. Tunnettu esimerkki on Klarna, joka tarjoaa maksamisen välitystä eri kanavien kautta. Kotimaisena esimerkkinä toimii Siirto-sovellus, joka mahdollistaa reaaliaikaiset tilisiirrot pelkän puhelinnumeron avulla, hyödyntäen pankkien välistä rajapintaratkaisua.

2.5.2 Ansaintamallit ja ekosysteemit

Open Bankingin myötä pankin on pohdittava uudelleen ansaintamallejaan, koska se menettää yksinoikeuden asiakasdataan (Euroopan Komissio, 2019). Yksi ratkaisu on toimia alustana, joka tarjoaa rajapinnat muille toimijoille ja kerää tuottoja esimerkiksi transaktiomaksuista, komissioista tai lisäarvopalveluista (Parker ym., 2016). Toinen vaihtoehto on keskittyä korkealaatuisiin omaan asiakasliittymään perustuviin palveluihin (esim. tekoälypohjainen sijoitusneuvonta) ja veloittaa asiakkaalta premium-hintaa.

Suomessa mm. S-Pankki on yhdistänyt rahoituspalvelunsa kaupan ekosysteemiin, jolloin asiakas hyödyntää pankki- ja bonusjärjestelmän dataa yhdistelmänä (S-Pankki, 2024). Tällainen alustajattelu perustuu siihen, että uusi data virtaa eri toimijoiden välillä ja jokainen osapuoli tuo oman

erikoisosaamisensa asiakkaan hyödyksi. Suurempi ekosysteemi voi tarjota kattavampaa taloudellista neuvontaa kuin yksittäinen toimija pystyy tarjoamaan. Samalla pankki säilyttää roolin luotettavana toimijana rahaliikenteessä, vaikka varsinaiset kuluttajainnovoinnit syntyvät kolmansien osapuolten kautta

Tällaiset monitoimialustat tuovat mukanaan verkostovaikutuksia: mitä enemmän palveluita ja käyttäjiä alustalla on, sitä arvokkaampi se on kaikille osapuolille. Toisaalta pankin on vaalittava tietoturvaa ja eettistä datankäyttöä, jotta asiakkaiden luottamus säilyy (Berlin Group, 2025).

2.5.3 TPP ja suomalaiset pankit

Suomessa TPP-toimijoita ovat monet maksusovellukset (MobilePay, Pivo, Siirto), taloudenhallintasovellukset sekä pienet fintech-yhtiöt, jotka pystyvät lukemaan pankkidataa suoraan kuluttajan luvalla (Finanssialan keskusliitto, 2022). Aiemmin esitellyt kehittäjäportaalit, kuten OP Developer ja Nordea Developer, ovat käytännön esimerkkejä siitä, kuinka suomalaiset pankit avaavat rajapintansa kolmansien osapuolten hyödynnettäväksi. Tämä strategia tukee myös pankkien pyrkimystä rakentaa alustamaisia liiketoimintamalleja.

Esimerkiksi monipankkikokemusta hyödyntävä taloudenhallintasovellus voi kerätä tiedot asiakkaan OP-, Nordea- ja S-Pankki-tileiltä ja näyttää yhteenvedon kuluista ja tuloista reaaliaikaisesti. TPP voi lisätä suosituksia säästö- tai sijoitusmahdollisuuksista. Asiakas hyötyy selkeästä katsauksesta kaikkiin raha-asioihinsa, kun aiemmin piti kirjautua jokaisen pankin verkkopankkiin erikseen. Pankkien ja TPP-toimijoiden välinen yhteistyö tai kilpailu muotoutuu sen perusteella, miten hyviä palvelukonsepteja ulkopuoliset kehittäjät pystyvät tuottamaan ja miten pankki brändää omat ratkaisunsa.

2.6 Kilpailustrategiat

Open Banking murtaa pitkään vallitseita rakenteita, joissa perinteiset pankit kilpailivat lähinnä keskenään. Nyt pankkien, fintechien, TPP-toimijoiden ja mahdollisesti isojen teknologiayritysten (Big Tech) välillä on syntynyt moniulotteinen kilpailu- ja yhteistyökenttä (Zachariadis & Ozcan, 2017). Kilpailustrategioiden teoreettinen viitekehys auttaa ymmärtämään, miten nämä toimijat pyrkivät erottautumaan ja saavuttamaan pysyvää kilpailuetua avoimessa dataympäristössä.

2.6.1 Porterin kilpailustrategiat

Porter (1993) kuvaa kolme geneeristä strategiaa, jolla yritys voi saavuttaa kilpailuetua: kustannusjohtajuus, erilaistuminen ja fokusointi. Nämä strategiat pohjautuvat Porterin kilpailuajatteluun, mutta Kamensky tuo ne esiin suomalaisessa toimintaympäristössä sovelletulla tavalla.

1. Kustannusjohtajuus: Yritys tuottaa palveluitaan alhaisin kustannuksin suhteessa kilpailijoihin. Tämän ansiosta yritys voi joko tarjota palveluita edullisemmin tai parantaa kannattavuuttaan säilyttämällä nykyisen hintatason. Open Banking -kontekstissa kustannusjohtajuus voisi näkyä esimerkiksi siinä, että pankki automatisoi peruspankkipalvelujaan ja tehostaa sisäisiä prosessejaan, mikä auttaa sitä vastaamaan kilpailuun ilman, että kannattavuus heikkenee, vaikka kuluttajien on yhä helpompi vertailla palveluntarjoajia.
2. Erottautuminen: Panostetaan ainutlaatuisiin ominaisuuksiin tai korkeaan laatuun, josta asiakas on valmis maksamaan lisäarvoa tuottavan hinnan. Pankki voi esimerkiksi kehittää tekoälypohjaisen taloudenhallintatyökalun, joka analysoi monien tilien tietoja reaaliaikaisesti.
3. Fokusointi: Yritys keskittyy kapeaan segmenttiin tai asiakasryhmään ja pyrkii palvelemaan sitä erityisen hyvin. Open Banking mahdollistaa segmentoinnin esimerkiksi pk-yritysten rahoitustarpeissa tai tietyn demografisen ryhmän räätälöidyissä digipalveluissa.

2.6.2 Porterin viisi kilpailuvoimaa

Porterin (1993) viiden kilpailuvoiman malli tarkastelee kilpailun intensiteettiä toimialalla seuraavien tekijöiden avulla:

1. Uusien tulokkaiden uhka: Fintech ja teknologiayritykset pääsevät helposti markkinoille Open Bankingin avulla.
2. Korvaavien tuotteiden uhka: Erilaiset digipalvelut, vertaislaina-alustat ja maksusovellukset voivat korvata perinteisiä pankkipalveluita.
3. Kilpailu toimialalla: Pankkien ja fintechien välinen kilpailu kovenee, ja myös suurten teknologiayritysten (esim. Apple, Google) tulo rahoituspalveluihin on mahdollinen.
4. Asiakkaiden neuvotteluvoima: Kuluttajat voivat helpommin vaihtaa palveluntarjoajaa, jos pankki ei tarjoa riittävän houkuttelevaa palvelukokonaisuutta.
5. Toimittajien neuvotteluvoima: Teknologia- ja data-analytiikkapalvelujen toimittajilla voi olla merkittävä vaikutus kustannuksiin ja palvelujen laatuun.

Open Banking -kontekstissa etenkin uusien tulokkaiden ja asiakkaiden voima korostuu, sillä kuluttajat voivat helposti valtuuttaa jonkun toisen toimijan hallinnoimaan rahoitustietojaan ja tekemään maksutoimeksiantoja (McKinsey & Company, 2021).

2.6.3 Ekosysteemistrategiat ja alustatalous

Open Banking -ympäristössä ekosysteemillä tarkoitetaan toimintamallia, jossa useat itsenäiset toimijat kuten pankit, teknologiayritykset, fintech-startupit ja asiakkaat muodostavat vuorovaikutteisen verkoston, jossa arvoa luodaan yhdessä. Tämä eroaa perinteisestä lineaarisesta arvoketjuajattelusta, sillä ekosysteemeissä arvo ei synny yksittäisen toimijan sisällä, vaan yhteistyön ja datan jakamisen kautta. Ekosysteemistrategia perustuu kykyyn rakentaa, koordinoita ja hyödyntää tällaisia verkostoja tavalla, joka mahdollistaa innovatiivisen palvelujen kehittämisen sekä skaalautuvan liiketoiminnan. (Omarini, 2023; OECD, 2023.)

Ekosysteemistrategia tarkoittaa, että yritys – pankki tai fintech – toimii alustana, joka kerää kumppanit yhteen (Parker ym., 2016). Pankki voi avata rajapintansa sovelluskehittäjille ja rohkaista heitä luomaan lisäarvopalveluita, kuten älykkäitä sijoitusnäkyymiä tai automaattista säästöä. Mitä enemmän kumppaneita alusta kerää, sitä enemmän arvoa se tuottaa myös uusille tulijoille – syntyy verkostovaikutuksia (McKinsey & Company, 2021).

Tällainen malli edustaa eräänlaista erottumisstrategian ja yhteistyöstrategian yhdistelmää. Pankki voi säilyttää keskeisen aseman asiakkaan taloudenhallinnassa, vaikka data ei ole yksinoikeudella sen hallussa (Zachariadis & Ozcan, 2017). On kuitenkin huomattava, että avoin data hyödyttää yhtä lailla kilpailevaa ekosysteemiä – esimerkiksi jos toinen pankki tai fintech luo yhtä laajan verkoston ja houkuttelevamman loppukäyttäjäkokemuksen.

2.6.4 Resurssipohjainen näkemys ja dynaamiset kyvykkyydet

Resurssipohjainen näkemys (Resource-Based View, RBV) painottaa, että yrityksen kilpailuetu rakentuu sen ainutlaatuisten resurssien ja osaamisen varaan (Barney, 1991). Pankit ovat perinteisesti hyötyneet esimerkiksi vahvasta brändistä, pitkästä historiasta ja kattavasta asiakasdatasta. Open Banking kuitenkin murtaa tätä etua, kun data avataan kolmansille osapuolille.

Dynaamiset kyvykkyydet (Teece ym., 1997) viittaavat organisaation kykyyn mukautua nopeasti muuttuviin olosuhteisiin. Avoimien rajapintojen maailma vaatii pankilta jatkuvaa uuden teknologian omaksumista, sääntelyn seuranta ja kumppanuuksien rakentamista. Ne pankit, jotka onnistuvat ketterästi reagoimaan fintechien tuomaan kilpailuun tai toisaalta hyödyntämään sitä kumppanuuksissa, voivat säilyttää ja jopa vahvistaa markkina-asemaansa (McKinsey & Company, 2021).

3 Menetelmäkuvaus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella, millaisia strategisia valintoja ja toimintamalleja perinteiset pankit ovat kehittäneet Open Banking -ympäristössä. Työssä pyritään muodostamaan kirjallisuuteen ja asiantuntijalähteisiin perustuva kokonaiskuva pankkien vastauksista avoimen pankkitoiminnan mukanaan tuomiin muutoksiin, sekä ymmärtämään, miten kilpailukyky rakentuu uudessa avoimen datan toimintaympäristössä.

Tutkimus toteutetaan kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, jonka aineistona hyödynnetään sekä kansainvälisiä että kotimaisia lähteitä. Menetelmä valittiin, koska se mahdollistaa ilmiön monipuolisen ja teoreettisesti jäsenellyn tarkastelun ilman empiiristä aineistonkeruuta.

Tässä luvussa kuvataan, miten kirjallisuushaku on toteutettu, millä kriteereillä lähteet on valittu ja miten aineistoa on analysoitu teemallisen sisällönanalyysin avulla. Lähteiden valinnassa painotettiin ajankohtaisuutta, luotettavuutta sekä tutkimuskysymysten kannalta olennaista näkökulmaa: sääntely, teknologia, pankkien strategiat ja kilpailukyvyyn rakentuminen.

3.1 Kirjallisuuskatsauksen menetelmälliset valinnat

Työn varhaisessa vaiheessa todettiin, ettei kyseessä ole puhtaasti empiirinen tutkimus, vaan Open Bankingista, PSD2, fintechista ja pankkien kilpailustrategioista on jo runsaasti olemassa olevaa tutkimuskirjallisuutta ja raportteja, joita voidaan koota ja jäsentää. Tästä syystä päädyttiin kirjallisuuskatsaukseen, jonka perusidea on tiivistää ja rvioida aiempien tutkimusten, raporttien ja asiantuntijalähteiden tuottamaa tietoa. (Salminen 2011, 5). Tarkoituksena ei ollut tehdä systemaattista kattavaa katsausta, vaan kuvailevaa tai integroivaa lähestymistapaa, jossa tutkimukset ja raportit kerätään ja analysoidaan monipuolisesti, huomioiden niiden sisältö ja keskeiset näkökulmat. (Hirsjärvi ym., 2009, 107–108)

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus sopii erityisesti niihin tilanteisiin, joissa ilmiö on laaja, siihen liittyvä tieto on hajanaista ja halutaan luoda kokonaiskuva teemasta. Kerätty tietoperusta osoitti, että Open Banking –teemaa on käsitelty niin akateemisissa artikkeleissa kuin viranomaisten ja konsulttiyhtiöiden raporteissa. Menetelmällinen osuus rakentuu siten, että aineiston keräys- ja analyysivaiheet raportoidaan riittävän yksityiskohtaisesti, jotta lukija voi arvioida katsauksen luotettavuutta ja johdonmukaisuutta. (Salminen 2011, 6-7; Hirsjärvi ym., 2009, 111.)

3.2 Aineiston keruu: tiedonhakuprosessi ja lähdekriittisyys

Kirjallisuuskatsauksen toteutus aloitettiin aineiston keruulla, jossa hyödynnettiin tieteellisiä tietokantoja kuten Google Scholar, SBSCO, Scopus sekä Finna-palvelua. Koska PSD2-direktiivi astui voimaan vaiheittain vuonna 2018 ja se hyväksyttiin vuonna 2015, katsauksen ajalliseksi rajaukseksi muodostui pääosin vuodeesta 2015 ja tätä tuoreemmat lähteet. Tällä tavoin varmistettiin, että valitut lähteet huomioivat nykyisen avoimien rajapintojen ajan. Tutkimuskysymysten ohjaamana hakusanoiksi valikoituivat esimerkiksi ”Open Banking”, ”PSD2”, ”API Banking”, ”Fintech”, ”bank competition” ja ”kolmannen osapuolen maksupalvelut”. Hakusanojen ideoinnissa ja lähteiden etsinnässä hyödynnettiin myös tekoälyä, joka löysi erinomaisia lähteitä etenkin tutkimuskirjallisuudesta.

Keskeiseksi kriteeriksi rajattiin, että valittujen lähteiden tuli käsitellä nimenomaisesti Open Bankingin tai PSD2:n vaikutuksia pankkisektoriin, tai tuoda esiin strategisia näkökulmia, joilla perinteiset pankit pyrkivät vastaamaan fintechien ja muiden uusien toimijoiden tuomaan kilpailuun. Alussa tarkasteltiin noin 80 ensivaikutelmaltaan sopivaa lähdetä, joista otsikoiden ja tiivistelmien perusteella karsittiin pois lähteet, joiden yhteys tutkimusaiheeseen jäi hyvin ohkaiseksi tai jotka olivat selkeästi liian vanhoja ennen vuotta 2015 julkaistuja. Tästä poikkeuksena kuitenkin Porterin (1993) kilpailustrategiaa koskeva aineisto, ja menetelmäkijallisuus.

Lopulliseen aineistoon sisällytettiin julkaistuja artikkeleita ja raportteja. Valinta tehtiin sisällön relevanssin, julkaisun laadun ja menetelmällisen perustelujen pohjalta. Vertaisarvioituiden tieteelliset artikkelit asetettiin etusijalle, mutta mukaan otettiin myös useita keskeisiä viranomaisten kuten Euroopan pankkiviranomaisen ja Euroopan komission julkaisuja sekä liikkeenjohdon konsulttiyhtiöiden raportteja (McKinsey ja Deloitte) silloin, kun niiden katsottiin tuottavan tuoretta tai laajempaa näkökulmaa pankkitoiminnan käytäntöihin. (Hirsjärvi ja muut 2009.)

Lähdekriittisyys oli tärkeää etenkin konsulttiyhtiöiden raporttien osalta, sillä niihin voi sisältyä kaupallista intressiä (Salminen 2011.) Ne kuitenkin tunnistettiin arvokkaiksi erityisesti ajankohtaisten markkinatrendien tarkastelussa, kunhan niiden metodologiset taustat ja intressit ovat avoimesti esillä (Tuomi & Sarajärvi 2018). Viranomaisten tuottamiin materiaaleihin ja vertaisarvioituihin artikkeleihin suhtauduttiin pääosin luotettavina tietolähteinä, vaikka niissäkin pyrittiin tarkastelemaan, millä tavoin ne esittävät johtopäätöksiä ja mikä oli niiden metodinen pohja (Hirsjärvi ym., 2009).

3.3 Sisällönanalyysi aineiston käsittelyssä

Aineiston analysoimiseksi valittiin sisällönanalyysin menetelmä, joka on laajasti käytetty laadullisen tutkimuksen menetelmä myös kirjallisuuskatsauksissa (Tuomi & Sarajärvi 2018). Sen etuna on joustavuus: menetelmä sopii hyvin tilanteisiin, joissa aineisto on monimuotoista, koostuen tieteellisistä artikkeleista ja erilaisten organisaatioiden raporteista (Hirsjärvi ym., 2009). Tarkoituksena oli tiivistää ja jäsentää havaintoja aineistoista, ei luoda kvantitatiivista koodausta tai meta-analyysiä.

Sisällönanalyysissä edetiin seuraavasti:

1. Aineistoon perehtyminen: Jokainen valikoitunut artikkeli tai raportti luettiin läpi ja tehtiin muistiinpanot keskeisistä väittämistä. Kirjattiin ylös näkemyksiä Open Bankingin merkityksestä pankkien ansaintamalleille, teknologista ratkaisusta ja asiakaskokemuksen painotuksesta.
2. Aineiston pelkistäminen: Tekstistä tunnistettuja ydinkäsitteitä, väitteitä ja tulkintoja tiivistettiin lyhyisiin lauseisiin tai fraaseihin. Tavoitteena oli karsia päällekkäistä informaatiota pois ja säilyttää vain oleellinen sisältöydin, joka liittyi tutkimuskysymyksiin.
3. Ryhmittely ja luokittelu: Samankaltaisia havaintoja koottiin yhteen. Näin alkoi muodostua esimerkiksi "Haasteet"-luokka, sisältäen tietoturvan, sääntelyn, kannattavuuspaineet. Ja "Mahdollisuudet"-luokka sisältäen alatalouden, ekosysteemikumppanuudet, ja asiakaspalvelun uudistamisen. Tämä vaihe vastasi Tuomi ja Sarajärven (2018) luokittelua, jossa yksittäiset havainnot viedään yläkäsitteiden ja –luokkien alle.

4. Teemoittelu ja abstrahointi: Lopullisessa vaiheessa eri luokkia yhdisteltiin kattaviksi teemoiksi, kuten "kilapilun kiristyminen "Open Bankingin aikakaudella." ja "Perinteisten pankkien strategiset valinnat". Nämä teemat muodostivat rungon sille, miten käsitellään tuloksia ja analyysiä, sekä antoivat selkeän vastauksen tutkimuskysymyksiin. (Salminen, 2011).

3.4 Luotettavuus ja eettiset näkökulmat

Kirjallisuuskatsausmenetelmässä ei kerätty uutta empiiristä aineistoa, joten varsinaisia haastatteluvien tai kyselyyn vastaajien eettisiä kysymyksiä ei noussut esiin. Eettisyys ilmenee kuitenkin lähteiden rehellisenä ja tarkkana raportointina. (Hirsjärvi ym., 2009). Opinnäytetyössä pyrittiin arvioimaan jokaisen julkaisun taustaa ja arvioimaan laatua suhteessa tutkimuskysymyksiin.

Konsulttiyhtiöiden raportteja käytettiin harkitusti, tiedostaen niiden kaupallinen painotus, mutta tunnistaen samalla niiden ajantasainen ote liike-elämän kehitykseen.

Luotettavuus pyrittiin varmistamaan dokumentoimalla hakuprosessi ja sisällönanalyysin vaihteet mahdollisimman tarkasti. Vaikka kyseessä ei ole systemaattinen katsaus, menetelmällinen avoimuus auttaa lukijaa arvioimaan, onko aineiston rajaus ja käsittely tehty johdonmukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

3.5 Tekoölyn hyödyntäminen opinnäytetyössä

Opinnäytetyön laadintaprosessin tukena on hyödynnetty ChatGPT-tekoölyä, jota käytettiin erityisesti tekstin tarkastamisessa sekä tiedon haussa. Tekoölyä käytettiin tutkimusongelman rajaamisen tukena, jolloin se auttoi jäsentämään aiheeseen liittyviä keskeisiä käsitteitä ja lähestymistapoja. Lisäksi tekoölyä hyödynnettiin tiedonhaussa, jossa sen avulla löydettiin tehokkaasti useita tutkimuskysymyksiin liittyviä ajankohtaisia lähteitä kansainvälisestä tutkimuskirjallisuudesta. Näitä olivat esimerkiksi Babina ym., (2025) artikkeli *Customer data access and fintech entry: Early evidence from open banking* sekä McKinsey & Companyn (2021) raportti *The Rise of Open Banking: How APIs are Changing Financial Services*. Myös OECD (2023) *Shifting from Open Banking to Open Finance*-julkaisun tunnistamisessa tekoölyavusteinen lähdehaku oli hyödyllinen.

Tekoölyllä tehty tiedonhaku kohdistettiin muunmuassa seuraaviin tietokantoihin ja julkaisualustoihin: Google Scholar, Scopus, JSTOR, EBSCOhost sekä Euroopan komission ja Euroopan Pankkiviran-

omaisen julkaisuarkistot. Tekoälyn tuottamat lähde-ehdotukset käytiin systemaattisesti läpi, ja niiden käyttö arvioitiin ajankohtaisuuden, julkaisijan asiantutemuksen ja sisällön relevanssin perusteella. Lähteet hyväksyttiin vain, jos ne tukivat selkeästi tutkimuskysymysten käsittelyä. ChatGPT:n etsimää lähdeaineistoa tuettiin kotimaisilla lähteillä Finna-tietokannasta, sekä Finanssivalvonnan ja suomalaisten pankkien julkaisemia asiantuntijamateriaaleja. Tällä on varmistettu, että aineistossa otetaan huomioon sekä kansainvälinen ja kotimainen aineisto, eikä tietoperustaa tueta vain tekoälyn etsimään aineistoon. Pitkät ja laajat aineistot tiivistettiin, ja jäseneltiin tekoälyä hyödyntäen. Aineistoista etsittiin myös yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia ChatGPT:n avulla.

4 Tulokset ja analyysi

Tässä luvussa esitellään kirjallisuuskatsauksen ja sisällönanalyysin pohjalta muodostetut havainnot, jotka jäsentävät Open Banking -ilmiön ja perinteisten pankkien kilpailukyvyn välistä suhdetta. Tarkastelu pohjautuu luvussa 3 kuvattuun aineistoon ja sen analysointiin sisällönanalyysin menetelmällä (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Keskeiseksi tarkastelukohdaksi nousee kilpailukyvyn käsite, jota lähestytään suhteessa Open Bankingin tuomiin mahdollisuuksiin, haasteisiin sekä pankkien valitsemiin strategisiin toimintamalleihin.

Yhteenvedona voi todeta, että analyysi korostaa ennen kaikkea ketteryden ja ekosysteemiajattelun merkitystä kilpailukyvyn säilyttämisessä. Perinteisen pankin on tasapainoiltava tietoturvan, sääntelyn ja kustannustehokkuuden välillä, mutta Open Banking avaa silti uusia mahdollisuuksia luoda kokonaisvaltaisia asiakasratkaisuja. Kun pankki hallitsee teknologian ja sääntelyn kytkökset, se voi rakentaa kestävästä kilpailuetua toimimalla alustana, joka yhdistää erialaiset rahoitus- ja lisäarvopalvelut – näin ollen yhtistyö ja erottuminen eivät ole toisiaan poissulkevia strategioita. (Kamensky 2014; Barney 1991.) Nämä johtopäätökset toimivat pohjana näkemyksen esittämiselle varsinaisessa johtopäätösluvussa, jossa arvioidaan myös työn rahoituksia ja mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

4.1 Kilpailukyvyn muodostuminen: Haasteet perinteisille pankeille

Ensimmäinen merkittävä havaintokokonaisuus koski haasteita, joiden kautta Open Banking muo-
vaa perinteisen pankkitoiminnan kilpailukenttää. Lähes kaikissa tarkastelluissa julkaisuissa korostui

se, että avoimet rajapinnat ja PSD2-direktiivin edellyttämä lupamenettely muuttavat asiakasdatan hallintaa ja pakottavat pankit investoimaan uusiin teknologioihin sekä tietoturvaan. (Accenture 2021; McKinsey & Company 2021; European Economy 2022.) Erytisen selkeästi tämä näkyy tietoturvan ja sääntelyn monimutkaisuuden korostumisena, joiden merkitys kilpailukyvyille on kaksitahtoinen: yhtäältä investoinnit näihin osa-alueisiin kasvattavat pankin kustannuksia, toisaalta hyvä tietoturva ja sääntelyn hallinta voivat muodostua kilpailueduksi, jos pankki onnistuu osoittamaan luotettavuutta asiakkaalle ja yhteistyökumppaneille. (Berlin Group 2025.)

Tietoturvan osalta pankit kokevat painetta kehittää rajapintojaan täysin uudenlaiseen avoimuuteen. Monessa raportissa (mm. Deloitte 2019; Babina ym., 2025) huomautettiin, että avoin rajapinta altistaa pankin teknisesti suuremmalle hyökkäyspinnalle kuin suljettu järjestelmä. Toisaalta uudet TPP-toimijat voivat tuoda omat riskinhallinta- ja tietoturvakäytäntönsä, jolloin pankin kilpailukyky riippuu siitä, kuinka tehokkaasti se pystyy valvomaan kumppaneidensa kyvykkyyksiä ja takaamaan asiakkaalle turvallisuuden (European Economy 2022). Kilpailukyvyn kannalta tämä merkitsee, että erottuakseen pankin on todistettava olevansa ”turvallisin ja sujuvin valinta” myös avoimessa ympäristössä.

Sääntelyn monimutkaisuus mainittiin toisena keskeisenä haasteena perinteisellä pankilla (OECD 2023). Useat konsultit ja tutkimusraportit (McKinsey & Company 2021; World Economic Forum 2023.) korostivat, että PSD2 on vasta alkusysäys laajemmalle Open Finance –kehitykselle, ja pankit joutuvat päivittämään järjestelmiään toistuvasti. Tämä jatkuva muutos syö kilpailukykyä silloin, jos pankki ei pysty ketterästi suorittamaan sääntelyn vaatimia muutoksia. Deloitte (2019) sekä Babina ym. (2024) varoittavat, että vääränlainen tai liian hidaskäyttö reagointi uusimpaan regulaatioon voi johdattaa asiakaskatoon ja yhteistyöverkoston murenemiseen – etenkin, jos ketterät fintech-yritykset pystyvät paremmin tulkitsemaan ja hyödyntämään sääntelyn mahdollistamia liikkumatiloja. Kilpailukyvyn näkökulmasta kyse on ennen kaikkea pankin kyvystä pitää kustannuksensa kurissa ja samalla täyttää kaikki sääntelyvaatimukset laadukkaasti (Accenture 2021.)

Lisäksi kustannuspaineet nousivat tärkeänä yksityiskohtana esiin. McKinsey & Company (2021); sekä Omarini (2023) mukaan perinteiset pankit ovat ennen Open Bankingia hyötyneet siitä, että ne hallitsivat asiakasdataa yksinoikeudella. Kustannusjohtajuuden saavuttaminen käy entistä vaike-

ammaksi, kun kilpailevat fintechit kuten tarjoavat esimerkiksi maksuttomia peruspalveluita suoraan API-yhteyksien kautta. Monet lähteet kytkevät kustannuspaineet suoraan kilpailukyvyn perustekijöihin: jos pankki ei pysty tehostamaan omia prosessejaan, sen kate heikkenee kiristyvässä kilpailussa. Toisaalta on huomioitavaa, että pankit, joilla on riittävästi resursseja investoida teknologiseen infrastruktuuriin, saattavat kääntää ne aluksi pakollisilta tuntuvat kustannukset edukseen. (Berlin Group 2025.)

4.2 Mahdollisuudet ja lisäarvon luominen avoimessa ympäristössä

Vaikka haasteet tulivat esiin laajalti, analyysi paljasti myös yhteisen näkemyksen siitä, että Open Banking avaa huomattavia mahdollisuuksia perinteisille pankeille. Useimmissa raporteissa ja tutkimuksissa (McKinsey & Company; Accenture 2021) toistui ajatus, että pankit voivat hyödyntää API-rajapintojaan rakentaakseen ekosysteemejä, joihin sisältyy monipuolisesti lisäarvopalveluja. Esimerkiksi S-Pankki mainittiin esimerkkinä siitä, miten kuluttajan ostodataa ja pankkitiliä voidaan yhdistää helppokäyttöiseksi palvelukokonaisuudeksi (Finanssialan keskusliitto 2022). Kilpailukyvyn näkökulmasta pankki, joka onnistuu luomaan laajan kumppaniverkoston esim. vakuutus ja varainhoitopalveluista API:ensa ympärille, vahvistaa asemiaan asiakkaan kokonaisvaltaisena talouskumppanina.

Toinen toistuva mahdollisuus on personoitu asiakaskokemus. Avoimen datan ansiosta pankki voi yhdistää tietoa asiakkaan tileistä, lainoista, säästöistä ja kulutustottumuksista jopa useasta eri pankista ja tarjota tekoälypohjaisia suosituksia. Deloitte (2019) sekä Babina ym. (2025) puhuivat ”yhdessä luukun periaatteesta”, jossa asiakas kokee saavansa keskitetysti laajan valikoiman rahoituspalveluita, vaikka taustalla olisi useita TPP- ja fintech- kumppaneita. Kun pankki toimii ”alustaisäntänä”, se säilyttää sen kilpailukyvyn, joka rakentuu luotettavan brändin ja vakauden ympärille. Tällöin avoin data ei näyttäydy uhkana, vaan mahdollisuutena laajentaa toimintaa uusille liiketoiminta-alueille. Kyseessä on strateginen muutos, jota monet asiantuntijat suosittelevat perinteisille toimijoille (Omarini, 2023).

Tärkeää on myös ekosysteemistrategian mahdollisuus erottautua kilpailijoista. Hyvän esimerkin mainitsevat McKinsey & Company (2021) ja World Economic Forum (2023), jotka korostavat, että perinteiset pankit voivat omistaa keskusaseman talousekosysteemissä ja tehdä yhteistyötä jopa

kilpailevien pankkien tai suurien teknologiatoimijoiden kanssa. Näin syntyvät laajan alustan verkostovaikutukset parantavat pankin kilpailuasemaa, koska asiakkaat eivät halua hajauttaa talouttaan moniin pieniin sovelluksiin, vaan arvostavat yhden yhtenäisen käyttöliittymän helppoutta (Berlin Group 2025). Kilpailukyvyn kannalta ratkaisevaa on, miten pankki onnistuu säilyttämään asiakassuhteen hallinnan, vaikka data onkin jaettua.

4.3 Strategiset reaktiot ja kilpailuedun rakentaminen

Kilpailukyvyn ytimessä ovat pankin strategiset valinnat, joita analysoimalla on mahdollista nähdä, miten perinteiset toimijat pyrkivät erottautumaan ketteristä fintech-kilpailijoista tai isoista teknologiayrityksistä. Sisällönanalyysin pohjalta strategiset reaktiot voi karkeasti ryhmitellä kolmeen kategoriaan: yhteistyömallit, sisäinen kehitys sekä erottautumisstrategiat.

Yhteistyömallit vittaavat siihen, että pankki hyväksyy avoimuuden ja hakee strategisia kumppanuuksia fintechien tai muiden TPP-toimijoiden kanssa (Babina ym., 2025). Tämä voi tarkoittaa rajapintojen jakamista ja yhteisiä palvelutuotteita, joissa kuluttaja saa monipankki- tai monipalvelunäkymän suoraan pankin tarjonnan osana (Deloitte 2019). Kilpailukyvyn kannalta näin syntyy laaja palvelukokonaisuus, josta kilpailijoiden on vaikeampi erottautua, koska asiakas saa kaiken yhdestä ekosysteemistä. Monet perinteiset pankit pitävät yhteistyötä myös tapana jakaa kehityskustannuksia – kun avoin data jaetaan kumppaniverkoston, pankki säästää resursseja, joita se voi kohdentaa ydinliiketoimintansa kehittämiseen (Omarini 2023).

Sisäinen kehitys puolestaan edustaa strategiaa, jossa pankki pyrki vastaamaan Open Bankingin haasteisiin perustamalla omia digitiimejä, innovaatiolaboratorioita tai erillisiä digipankkeja talon sisälle (McKinsey & Company 2021). Tämän tavoitteena on nopeuttaa tuotekehitystä ja saada päätösvaltaa siitä, millaisia palveluita asiakkaille tarjotaan. Kilpailukyvyn näkökulmasta sisäinen kehitys voi toimia tehokkaasti, mikäli pankilla on riittävän ketterä organisaatio ja syvät teknologiareсурssit (Adventure 2022). Monet lähteet kuitenkin varoittavat, että ilman todellista organisaatiouudistusta perinteiseen pankkikulttuuriin saattaa jäädä hitautta, josta estää kilpailu- asemasta täysipainoisesti fintech-tyylisten nopeiden innovaatioprosessien kanssa (Omarini 2023).

Erottautumisstrategiat (vrt. Porter 1993) nousivat usein esiin analysoidussa lähteissä, sillä pankit voivat valita kapea-alaisen fokuksen esim. Pk-yritysten rahoitus tai pyrkiään erottautumaan kattavilla ekosysteemeillä ja personoidulla asiakaskokemuksella. Raportit kuten Deloitte (2019) ja McKinsey & Company (2021) painottivat, että pelkkä kustannusjohtajuus ei yksin riitä, koska fintech-toimija voivat tarjota ilmaisia tai lähes ilmaisia peruspalveluja. Esim revolut tarjoaa täysin maksuttomat peruspalvelut täysin digisti. Sen sijaan perinteinen pankki voi erottautua uskottavana, pitkän historijan omaavana toimijana, joka takaa tietoturvallisuuden ja laajat verkostoitumismahdollisuudet. Tällöin kilpailukyky rakentuu luottamuksen ja monipalveluportfolion varaan: asiakas kokee, että sama pankki tarjoaa kattavasti palveluja, joita fintechit eivät yksin pysty kattamaan.

Kirjallisuuskatsauksen perusteella analysoitiin eri pankkien lähestymistapoja Open Banking -ympäristössä. Taulukkoon 1 on koottu yhteenveto keskeisistä toimijoista ja siitä, miten ne ovat hyödyntäneet avoimia rajapintoja, kehittäneet uusia palvelumalleja tai asemoineet itsensä muuttuvassa pankkiekosysteemissä. Taulukko on laadittu vertailemalla valittuja pankkeja niiden roolien, strategisten painopisteiden ja rajapintatarjonnan perusteella. Lähteinä on käytetty sekä pankkien omia kehittäjäportaaleja, virallisia raportteja että aiempaa tutkimuskirjallisuutta (McKinsey, Omarini, Deloitte, OP Lab, Nordea Developer). Tulkinnassa on hyödynnetty teemallista sisällönanalyysiä: pankkien toiminta on ryhmitelty sen mukaan, painottuvatko ne sisäiseen kehitykseen, yhteistyöalustoihin vai asiakasrajapinnan hallintaan. Näin taulukko visualisoi sitä, millaisia strategisia valintoja eri pankit tekevät kilpailukykyä säilyttämiseksi avoimen datan aikaudella.

Taulukko 1 Pankkien Open Banking -strategioiden vertailu

Pankki	Open Banking - Lähestymistapa	Strategia (Kamensky)	Ekosysteemirooli	API-tarjooma
OP	Kontrolloitu, sisäinen kehitys	Fokusointi	Suljettu / Keskitetty	Rajoitettu
Nordea	Yhteistyöpohjainen, varovainen	Erileistuminen	Hybridinen	Kohtalainen
BBVA	Avoin ja alustavetoinen	Erileistuminen	Avoin alusta	Laaja (>10 APIa)

Taulukosta havaitaan, että BBVA toimii selvästi avoimimman strategian mukaisesti, tarjoten laajan API-valikoiman ja asemoituen avoimen alustamallin edustajaksi. Tämä tukee erilaistumisstrategiaa, jossa asiakaskokemusta ja uusien palveluiden kehittämistä pyritään edistämään yhteistyössä ekosysteemin kanssa. OP puolestaan näyttäytyy selkeänä esimerkkinä fokusointistrategiasta, jossa kehitystä tehdään sisäisesti, kontrolloidusti ja valikoidusti, mikä näkyy rajatussa API-tarjoamassa. Nordea sijoittuu näiden väliin. Se hyödyntää yhteistyömahdollisuuksia, mutta pitää strategisen kontrollin tietyissä toiminnoissa, mikä heijastaa hybridimallin logiikkaa. Näiden erojen kautta konkretisoituu, kuinka strateginen asemointi (Porter) ja teknologinen avoimuus (API-rajapinnat) kulkevat käsikädessä ja muodostavat pankin kilpailullisen profiilin. Näiden strategisten valintojen avulla pankit asemoivat itsensä uudessa kilpailukentässä tavalla, joka heijastaa sekä niiden historiallista toimintakulttuuria että kykyä vastata avoimen dataympäristön

4.4 Kilpailukyvyin ydin: Teknologian ja sääntelyn synergia

Vaikka analyysi osoittaa, että perinteisten pankkien kilpailuetu Open Banking -ympäristössä riippuu monesta tekijästä, kahden asian yhteisvaikutus toistuu lähes kaikessa aineistossa: teknologisen osaamisen ja sääntelyn tehokkaan hallinnan synergia. Pelkkä teknologia ei vielä tee pankista kilpailukyistä, ellei se pysty reagoimaan nopeasti uusiin sääntelypäivityksiin ja varmistamaan tietoturva. Toisaalta paras mahdollinen sääntelykompetenssi ei yksin auta, jos pankki ei kykene teknologisesti toteuttamaan tehokkaita rajapintoja ja tarjoamaan miellyttävää asiakaskokemusta. (European Economy 2022; Berlin Group 2025; McKinsey & Company 2021.)

Accentture (2021) sekä World Economic Forum (2023) toteaa, että pankkien tulisi kehittää omia rajapintaratkaisujaan niin joustavaksi, että ne voivat liittää uutta teknologiaa tai uusia TPP-toimijoita melko vähäisellä vaivalla. Tämä joustavuus merkitsee dynaamista kyvykkyyttä, joista myös akateemiset lähteet Omarini (2023) sekä Babina ym. (2025) puhuvat: pankki ylläpitää kykyä sopeutua jatkuvaan teknologia- ja sääntelymuutokseen ilman että jokainen muutos aiheuttaa kohtuutonta häiriötä. Kilpailukyvyin kannalta nouseekin ratkaisevaksi se, miten pankki hyödyntää teknologiset investointinsa rakentaakseen erottuvia palveluita, mutta samalla noudattaa tarkasti PSD2-standardia ja mahdollisia laajennuksia.

5 Johtopäätökset

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin Open Banking -ilmiötä ja sen yhteyksiä perinteisten pankkien kilpailuaseman kehitykseen sekä strategisiin toimintamalleihin. Kirjallisuuskatsauksen ja sisälönanalyysin perusteella nousi esiin, että Open Banking on tuonut esille uudenlaisia toimintalogioita, jotka haastavat pankkeja uudistumaan teknologisesti, asiakaslähtöisesti ja sääntelyn mukaisesti. Ilmiöön liittyy monimuotoisia kehityskulkuja, jotka näkyvät erityisesti pankkien tavassa suhtautua asiakasdataan, kumppanuuksiin sekä digitaalisten palveluiden rakentamiseen.

Analyysin perusteella voidaan havaita, että pankkien kilpailuympäristö on muuttunut entistä monimutkaisemmaksi ja moninaisemmaksi. Perinteisten pankkien keskeinen haaste on ollut vastata uusien toimijoiden, kuten Revolutin ja Klarnan, luomiin innovatiivisiin ja kustannustehokkaisiin palvelumalleihin. Fintech-yritykset ovat kyenneet tarjoamaan yksittäisiä palveluja korkealla laatutasolla

ja kilpailukykyisillä hinnoilla, mikä on asettanut perinteisille toimijoille paineen kehittää palveluidensa käyttäjäystävällisyyttä ja asiakaskokemusta nopeasti ja tehokkaasti. Tämä kehitys on selvästi osoittanut, että pankkien kilpailukyky rakentuu jatkossa yhä enemmän asiakaslähtöisen innovaatiokyvyn ja teknologian tehokkaan hyödyntämisen varaan.

Strategisella tasolla pankit ovat reagoineet Open Banking -ympäristöön eri tavoin. Opinnäytetyössä toteutettu analyysi osoitti (ks. Taulukko 1), että strategiset valinnat ovat jakautuneet pääosin kolmeen ryhmään: sisäiseen teknologiainvestointiin, yhteistyö- ja ekosysteemilähtöisiin ratkaisuihin sekä asiakasrajapinnan hallintaan. Suuremmat pankit, kuten OP Ryhmä ja Nordea, ovat hyödyntäneet mittakaavaetujaan panostamalla digitaalisiin innovaatioihin ja ekosysteemien rakentamiseen, minkä seurauksena ne ovat onnistuneet luomaan kilpailukykyä vahvistavia yhteistyömalleja, kuten OP Lab ja Siirto-palvelu. Pienempien pankkien kohdalla sopeutumisessa korostuu erityisesti kyky tehdä onnistuneita valintoja kumppanuuksien ja rajatun asiakasfokuksen välillä, koska resurssien rajallisuus asettaa tiukemmat rajoitukset strategisille valinnoille.

Opinnäytetyön perusteella voidaan myös todeta, että pankkien välinen yhteistyö on muodostunut entistä strategisemmaksi kilpailutekijäksi. Siirto-palvelun kaltaiset yhteisprojektit osoittavat, kuinka yhteistyömallit voivat auttaa perinteisiä pankkeja tehokkaasti vastaamaan kansainvälisiin fintech-kilpailijoihin. Toisaalta on kriittisesti havaittava, että tällaiset laajat yhteistyöhankkeet voivat samalla johtaa markkinoiden keskittymiseen, mikä voi pitkällä aikavälillä heikentää pienempien toimijoiden kilpailukykyä ja markkinoiden monimuotoisuutta. Tämä paradoksi korostaa sääntelyn ja kilpailupolitiikan merkitystä pankkialan kehityksen ohjaamisessa kohti tasapainoista kilpailuympäristöä.

Analyysi nosti lisäksi esiin teknologisen infrastruktuurin vakauden ja tietoturvan kriittisen merkityksen. Nordean kokemat toistuvat tekniset ongelmat osoittavat konkreettisesti, miten teknologian toimintavarmuus on kriittinen tekijä asiakasluottamuksen ja kilpailukyvyn ylläpitämisessä. Tämän vuoksi pankkien tulee tulevaisuudessa panostaa teknologiariskien hallintaan ja jatkuvuudenhallintaan yhtä voimakkaasti kuin uusien palveluinnovaatioiden kehittämiseen.

Analyysin valossa voidaan päätellä, että Open Banking -ilmiön jatkokehityksessä pankkien kilpailuetu muodostuu yhä vahvemmin kyvystä toimia tehokkaasti ekosysteemilähtöisesti, luoda strategisia kumppanuuksia ja hyödyntää API-rajapintoja. Ekosysteemimallin omaksuminen ja yhteistyö fintech-toimijoiden kanssa näyttäytyvät välttämättöminä ratkaisuin, jotta pankit voivat ylläpitää kilpailuetuaan muuttuvassa markkinassa.

6 Pohdinta

Open Bankingin mahdollistama avoimuus herättää sekä innostusta että huolta. Pankit, jotka pystyvät rakentamaan luottamusta ja integroimaan datan jakamisen asiakasarvoon, voivat vahvistaa asemaansa. Toisaalta ne, jotka jäävät passiivisiksi, voivat menettää merkittäviä asiakassuhteita ketterämmille toimijoille. Näin avoimuus toimii sekä katalyyttinä että seulana kilpailukyvyen uudelleenmäärittelylle.

Työn tulokset vahvistavat aiempia havaintoja siitä, että Open Banking ei ole pelkästään tekninen uudistus vaan strateginen murros pankkialalla. Teknologinen kehitys ja sääntely-ympäristön muutokset ovat osoittautuneet kriittisiksi kilpailutilannetta muuttaviksi tekijöiksi, joihin pankkien on kyettävä vastaamaan nopeasti ja tehokkaasti. Open Bankingin myötä pankkien kilpailukyvyen määrittäjiä ei ole enää pelkästään pääoma tai fyysinen konttoriverkoston laajuus, vaan yhä useammin ohjelmointirajapintojen laatu, kyky innovoida digitaalisia palveluja sekä nopeus reagoida asiakas- ja markkinamuutoksiin. Kilpailuetua haetaan nyt erityisesti käyttäjäystävällisistä digitaalisista ratkaisuista, tietoturvan luotettavuudesta ja yhteistyökyvystä ekosysteemien sisällä. Samalla sääntelykehys, kuten PSD2, toimi sekä mahdollistajana että velvoittavana rakenteena, joka edellyttää pankeilta aktiivista mukautumista ja jatkuvaa kehitystyötä. Tämän vuoksi Open Banking on enemmän kuin teknologia projekti – se on syvälinen muutos pankkien toimtalogiikassa, asiakassuhteiden hallinnassa ja strategisessa ajattelussa.

Kriittisesti tarkasteltuna Open Bankingin vaikutukset eivät ole olleet pelkästään positiivisia. Erityisesti pienemmät pankit saattavat kokea vaikeuksia resurssien riittävyyden ja teknologisen osaamisen suhteen, mikä voi johtaa markkinoiden keskittymiseen suurempien pankkien eduksi. Pienillä ja keskisuurilla pankeilla ei useinkaan ole samoja taloudellisia mahdollisuuksia investoida API-rajapintoihin, tietoturvaan ja käyttäjä ystävällisiin digipalveluihin samassa mittakaavassa kuin suurilla toimijoilla. Tämän seurauksena ne voivat jäädä jälkeen kehityksestä tai joutua riippuvaisiksi

ulkopuolisista palveluntarjoajista, mikä voi heikentää niiden strategista itsenäisyyttä ja kustannustehokkuutta. Lisäksi regulaation noudattamiseen liittyvä hallinnollinen taakka voi kuormittaa erityisesti pienempiä toimijoita suhteettomasti, jolloin innovaatiot jäävät isompien tahojen dominoimiksi. Tämä voi pitkällä aikavälillä vähentää kilpailun monimuotoisuutta ja asiakasvalinnan vapautta, joka on ollut yksi Open Bankingin keskeisistä tavoitteista. Näin ollen Open Banking voi paradoksaalisesti johtaa markkinoiden keskittymiseen, ellei lainsäädäntö ja tukimekanismit huomioi pienempien pankkien erityistarpeita.

6.1 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuus perustuu huolellisesti toteutettuun ja systemaattisesti rajattuun kirjallisuuskatsaukseen. Aineiston valinnassa on painotettu tieteellistä pätevyyttä, ajankohtaisuutta ja asiantuntemusta: mukana on vertaisarvioituja artikkeleita, ajankohtaisia asiantuntijaraportteja sekä virallisia sääntelylähteitä. Lähteiden valinta perustui kirjoittajien asiantuntemukseen, julkaisukanavan luotettavuuteen sekä lähteiden kontekstiin suhteessa tutkimusaiheeseen.

Tutkimuksessa on sovellettu lähdekritiikkiä koko prosessin ajan. Esimerkiksi pankkien omista julkaisuissa on huomioitu mahdollinen intressidonnaisuus, ja sisältöä on tarkasteltu rinnakkain useiden muiden lähteiden kanssa. Näkökulmien monipuolisuus on lisännyt analyysin tasapainoisuutta. Aineistosta on rajattu pois blogi- tai uutisluonteiset tekstit, ellei niiden taustalla ole erityisen asiantuntevaa tahoja, kuten OP Media.

Eettisesti työ noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Kaikki käytetyt lähteet on asianmukaisesti merkitty ja viittaustekniikka perustuu JAMKin ohjeistukseen (APA 7). Tutkimus ei perustu empiiriseen aineistoon, joten henkilötietojen käsittelyä tai tutkimuslupamenettelyä ei ole tarvittu.

6.2 Jatkotutkimukset

Tutkimus tarjoaa vahvan perustan jatkotutkimukselle erityisesti oikeudellisen sääntelyn ja kuluttajansuojan näkökulmasta. PSD2-direktiivin myötä asiakasdataa on alettu jakaa kolmansille osapuolille, mikä on synnyttänyt lukuisia juridisia ja eettisiä kysymyksiä. Esimerkiksi suostumuksen antamisen käytännöt, datan hallinnan läpinäkyvyys, vastuuketjut sekä riitatilanteiden käsittely ovat

aiheita, joihin liittyy edelleen tulkinnanvaraisuutta. Myös tietoturva- ja yksityisyydensuojaa koskevat epäselvyydet – erityisesti monitoimijaympäristöissä – ovat tutkimuksen kannalta ajankohtaisia.

Tuleva PSD3-direktiivi pyrkii päivittämään sääntelykehystä vastaamaan uusia teknologisia realiteetteja ja markkinarakenteita. Sen sisältö ja vaikutukset ovat kuitenkin vielä suurelta osin hahmottumatta. Jatkotutkimuksessa olisi hyödyllistä tarkastella ennakoivasti, miten PSD3 tulee vaikuttamaan kuluttajien oikeuksiin, pankkien ja kolmansien osapuolten rooleihin sekä tietoturvavelvoitteiden jakautumiseen. Esimerkiksi kansallisten valvontaviranomaisten rooli ja toimivaltuudet Open Banking -ympäristössä voivat olla ajankohtainen tutkimusalue.

Lisäksi olisi tärkeää tarkastella, miten Open Banking -sääntely istuu osaksi laajempaa digitaalista infrastruktuuria, kuten EU:n datastrategiaa ja tekoälyn sääntelykehikkoa (AI Act). Miten esimerkiksi tekoälyn hyödyntäminen asiakasdatan käsittelyssä tulisi rajata, ja missä menevät läpinäkyvyyden ja automaation rajapinnat?

Liiketoimintamallien osalta jatkotutkimus voisi myös selvittää, millaisia ansaintamalleja ja arvontuontirakenteita syntyy uusissa pankki–fintech–asiakas -ekosysteemeissä. Millä ehdoilla pankit voivat säilyttää asemansa alustojen ylläpitäjinä, ja milloin ne ajautuvat pelkiksi "datakanaviksi"? Tällaisten ilmiöiden tarkastelu yhdistää teknologisen, juridisen ja strategisen näkökulman.

Lähteet

Accenture. (2021). *The future of banking: It's Time for a Change of Perspective*. <https://www.accenture.com/content/dam/accenture/final/industry/banking/document/Accenture-Future-Banking-Business-Models.pdf>

Babina, T., Bahaj, S., Buchak, G., De Marco, F., Foulis, A., Gornall, W., Mazzola, F., & Yu, T. (2025). Customer data access and fintech entry: Early evidence from open banking. *Journal of Financial Economics*. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0304405X24001739>

Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120. <https://doi.org/10.1177/014920639101700108>

Berlin Group. (2025). *NextGenPSD2 Framework - Implementation Guidelines*. https://c2914bdb-1b7a-4d22-b792-c58ac5d6648e.usrfi-les.com/ugd/c2914b_30e44ea1db1e4bed94c5607c78dee5c0.pdf

De Pascalis, F., & Brener, A. (2024). *Open Banking*. Routledge. <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781003331339/open-banking-francesco-de-pascalis-alan-brener>

Deloitte. (2019). *Open Banking Around the World*. Haettu 2.3.2025 osoitteesta <https://www.deloitte.com/global/en/Industries/financial-services/perspectives/open-banking-around-the-world.html>

Enfuce. 2024. *Enfuce Company Profile*. Haettu 10.5.2025 osoitteesta <https://enfuce.com/>

Euroopan Komissio. (2015). *Direktiivi (EU) 2015/2366 maksupalveluista (PSD2)*. EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32015L2366>

Euroopan Komissio. (2019). *Frequently Asked Questions: PSD2*. Haettu 15.4.2025 osoitteesta https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_19_5555

European Economy. (2022). *Open Banking. European Economy – Banks, Regulation, and the Real Sector*, 5(1). https://european-economy.eu/wp-content/uploads/2023/04/EE_2022-def.pdf

Finanssivalvonta. (2024). *Maksupalvelun tarjoajat – Sääntely*. Haettu 10.4.2025 osoitteesta <https://www.finanssivalvonta.fi/finanssisektorin-toimijalle/pankki/maksupalvelun-tarjoajat/saantely/>

Fintech Filter. (2023). *Opening the Gates: Unlocking the Promise of Open Banking Market Infrastructure*. Haettu 10.2.2025 osoitteesta <https://fintechfilter.com/opening-the-gates-unlocking-the-promise-of-open-banking-market-infrastructure/>

McKinsey & Company. (2021). *The Rise of Open Banking: How APIs are Changing Financial Services*. McKinsey Global Banking Report. Haettu 28.12.2024 osoitteesta <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/financial-services-unchained-the-ongoing-rise-of-open-financial-data>

Nordea. (n.d.). *Nordea Open Banking Developer Portal*. Nordea. Haettu 20.4.2025 osoitteesta <https://developer.nordeaopenbanking.com>

OECD. 2023. *Shifting from Open Banking to Open Finance: Results from OECD Survey on Data Sharing Frameworks*. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/01/shifting-from-open-banking-to-open-finance_1a650f63/9f881c0c-en.pdf

Omarini, A. (2023). *From Digital Technologies to New Economics in Banking*. <https://doi.org/10.4324/9781003340454>

OP Ryhmä. (n.d.). *OP Developer Portal*. OP Ryhmä. Haettu 20.4.2025 osoitteesta <https://op-developer.fi>

Parker, G., Van Alstyne, M., & Choudary, S. P. (2016). *Platform Revolution: How Networked Markets Are Transforming the Economy and How to Make Them Work for You*. W.W. Norton Company

Porter, M. (1993). *Strategia kilpailutilanteessa* (4. Painos). Helsinki: Oy Rastor Ab

Siirto. (n.d.). *Siirto-palvelu*. Haettu 10.12.2024 Osoitteesta <https://www.siirto.fi>

S-Pankki. (2024). *S-Pankin vuosikertomus 2023*. <https://www.sttinfo.fi/ir/files/4521144/7552/8353/S-Pankki%20vuosikertomus%202023.pdf>

Teece, D. J., Pisano, G., & Shuen, A. (1997). Dynamic capabilities and strategic management. *Strategic Management Journal*, 18(7), 509-533. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-0266\(199708\)18:7<509::AID-SMJ882>3.0.CO;2-Z](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-0266(199708)18:7<509::AID-SMJ882>3.0.CO;2-Z)

Zachariadis, M., & Ozcan, P. (2017). *The API Economy and Digital Transformation in Financial Services: The Case of Open Banking*. SSRN. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2975199>